

Oslo kommune
Byrådsavdeling for byutvikling

Miljøverndepartementet
postmottak@md.dep.no

Dato: 02.05.2011

Deres ref:
201002899

Vår ref (saksnr):
201100627-5

Saksbeh:
Signy Volden, 23461652

Arkivkode:
930

**FORSLAG TIL FORSKRIFT OM INFRASTRUKTUR FOR GEOGRAFISK
INFORMASJON (GEODATAFORSKRIFTEN). HØRINGSUTTALELSE FRA OSLO
KOMMUNE**

Jeg viser til Miljøverndepartementets høringsbrev av 31.01.2011 om forslag til forskrift om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataforskriften). Forskriften gir utfyllende regler til lov 3. september 2010 nr. 56 om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataloven). Loven med forskrift gjennomfører direktiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskapet (INSPIRE) og tilhørende gjennomføringsregler i norsk rett. Frist for uttalelse er satt til 02.05.2011.

Høringsutkastet har vært undergitt en intern saksforberedelse i Oslo kommune i regi av Plan- og bygningsetaten. I henhold til delegert fullmakt (Byrådsvedtak av 03.07.2001, sak 1360, jf Bystyrevedtak 30.05.2001, sak 218) avgir jeg følgende høringsuttalelse på vegne av Oslo kommune:

1. Merknader til innholdet i forskriften

1.1 Innledende merknader

Oslo kommune er positiv til at det legges til rette for god og effektiv tilgang til geodata. Oslo kommune finner imidlertid innledningsvis å minne om kommunens høringsuttalelse til forslaget til geodataloven, oversendt Miljøverndepartementet ved brev av 16.02.2009, hvor det bl.a. ble pekt på behov for nærmere avklaringer av administrative og økonomiske sider ved lovforslaget.

1.1.1 Spesifiserte geodata

Oslo kommune vil peke på at det ikke er endelig fastlagt hvilket omfang og rekkevidde forskriften faktisk vil få og hvilke konsekvenser dette vil innebære for kommunen. Utkast til forskrift angir et virkeområde som temamessig går lenger enn den avgrensning som er fastsatt i vedlegg I, II og III til EU-direktivet (Inspire). Usikkerheten om omfang og rekkevidde gjelder "det offentlige kartgrunnlaget" jf plan- og bygningsloven § 2-1 og § 2-2, forskriftens § 4. På side 5/6 i høringsnotatet heter det:

”Departementet foreslår på bakgrunn av dette at virkeområdet i denne omgang avgrenses temamessig til, jf. forslag til § 4:

- *Tema som fastsatt i vedlegg I, II og III til direktivet*
- *Tema omfattet av plan- og bygningsloven § 2-1 om det offentlige kartgrunnlaget og § 2-2 om kommunalt planregister*

Av redaksjonelle grunner er opplistingen av tema som fastsatt i vedlegg I, II og III til direktivet, tatt inn i forskriften som vedlegg 1, 2 og 3. Nærmere avgrensning av hva som menes med tema omfattet av plan- og bygningsloven, framgår av kart- og planforskriften og tilhørende veiledning. I praksis vil det være overlapp mellom tema omfattet av direktivet og tema omfattet av plan- og bygningsloven.”

Det pågår nå i 2011 et arbeid i regi av Miljøverndepartementet, et arbeid som Oslo kommune delvis er involvert i for å definere nærmere hva ”offentlige kartgrunnlag” består i og hvilket omfang dette får. Kommunen vil påpeke at temaomfanget bør være avklart før tema omfattet av plan- og bygningsloven § 2-1 om det offentlige kartgrunnlaget innarbeides i forskriften, subsidiært at forskriftens ikrafttredelse utsettes til temaomfanget er avklart. Kommunen vil videre påpeke at forskriften vil bety administrative, økonomiske og tekniske konsekvenser som kommunen må kompenseres for.

1.1.2 Nasjonal geodatakoordinator

Oslo kommune mener geodataforskriften tydeligere må beskrive rolle, oppgaver, ansvar og forpliktelser nasjonal geodatakoordinator skal ha. Kommunen mener at det i forskriften må skilles på internasjonale og nasjonale forpliktelser.

Oslo kommune foreslår at nasjonal geodatakoordinator gjennom forskrift tillegges ansvar for de oppgaver og forpliktelser som gjelder internasjonalt i forholdet til EU/EØS (Inspire), og at ansvar for oppgaver og forpliktelser for nasjonal infrastruktur blir definert for seg, adskilt fra internasjonale forpliktelser. Nasjonal geodatakoordinator kan etter kommunens mening kun opptre på vegne av andre parter der dette er avtalt og til omforente vilkår.

Oslo kommune mener at Statens kartverk i kraft av å være nasjonal geodatakoordinator må sikres nødvendige ressurser for å være i stand til å understøtte oppfølging og harmonisering av den geografiske infrastrukturen, samt være den instans som på vegne av deltakende virksomheter inngår avtale med offentlige myndigheter fra andre EU-/EØS-stater og EU-/EØS-institusjoner om deling av spesifiserte geodata og tilhørende tjenester.

Når det gjelder deling av spesifiserte geodata og tilhørende tjenester med EU/EØS-området, mener Oslo kommune at det er nasjonal geodatakoordinator som må ivareta alle henvendelser om dette. Dette vil også være mest praktisk, da det i mange tilfelle vil være behov og forhold som kan omfatte mange fagområder og offentlige virksomheter. Det fremstår uhensiktsmessig at hver fagetat skal være ansvarlig for internasjonal standardisering, harmonisering og tilpasning til EU/EØS-rammeverk, i særdeleshet at den enkelte kommune som følge av forskriften pålegges slik aktivitet for å tilfredsstille EU-direktivet. En sentral nasjonal geodatabase vil kunne være datakilde for slike henvendelser og forespørsler. Dette vil også ivareta behovet for samordnet og ensartet håndtering av spørsmål og problemstillinger knyttet til geografisk informasjon av betydning for nasjonal informasjons- og objektsikkerhet.

1.1.3 Nasjonalt geodataråd

Oslo kommune mener geodataforskriften også må beskrive hvilket mandat nasjonalt geodataråd skal ha. Det stilles videre spørsmål til hvorvidt et nasjonalt geodataråd, slik det er beskrevet i forskriftsutkastet, er et egnet virkemiddel for å samordne bidrag med interesse i infrastrukturen for geografisk informasjon. Det vil i stor grad avhenge av rådets forankring og sammensetning.

Oslo kommunes erfaring fra arbeidet i rådet for Norge digitalt så langt er at departementet ikke har utnyttet det potensial som rådet har utgjort. Dette har trolig delvis vært forårsaket av manglende mandat, arbeidsprogram og rolleavklaring for rådet for Norge digitalt.

1.2 Særlige forhold

1.2.1 Sikkerhet

Ved at ulike typer data kan bli sammenstilt, kan det reise seg problemstillinger knyttet til sikkerhet. De enkelte datatyper trenger i og for seg ikke være av en slik karakter at de reiser slike problemer, men sammen med andre typer kan det fremstå informasjon som vil være problematisk ut fra et sikkerhetsmessig synspunkt.

Dette spørsmålet er så vidt en kan se ikke tilstrekkelig berørt i forskriften. Det er imidlertid naturlig at det blir presisert ansvaret for at disse hensyn blir ivarettatt. Oslo kommune mener at dette ansvaret tillegges den nasjonale geodatakoordinatoren. Oslo kommune vil foreslå at dette tydeliggjøres, eksempelvis gjennom en presisering i forskriftens § 10.

Oslo kommune stiller seg tvilende til at det å legge informasjon i metadata om betingelser for bruk, er en egnet mekanisme eller gir tilfredsstillende beskyttelse i forbindelse med sikkerhet, ved behov for annen begrensning eller ved spesielle krav til bruk og tjenester.

I denne sammenheng påpekes også at det bør vurderes om forskriften er tilstrekkelig sterk nok i forhold til å unngå offentliggjøring av geodatasett som krever kvalitetssikring eller spesialkompetanse for å unngå direkte misvisende eller feil og uheldig bruk av data.

1.2.2 Vederlag

Geodataloven vil kunne gi et betydelige inntektsbortfall for kommunene, da en rekke henvendelser som i dag går via den enkelte kommune og som er grunnlag for tjenester som det tas betalt for, vil bli dekket innenfor Norge digitalt. Det er derfor viktig at det etableres systemer slik at de forespørsler som håndteres hos nasjonal geodatakoordinator sikrer at vederlag blir belastet når dette er mulig etter gjeldende regler. Inntektsbortfall vil kunne gå ut over data- og tjenestekvalitet gjennom at det blir mindre ressurser til arbeid med vedlikehold, oppdatering og utviklingsaktivitet.

Deltagende parter må som rettighetshavere både kunne påvirke hvem som gis anledning til bruk av angjeldende geodata og ha rett til vederlag for dette. Slik forskriften nå fremstår, vil imidlertid rettighetshaver til geodata ha begrensede muligheter for å kunne kontrollere bruken av aktuelle geodata og tjenester. De vilkår for tilgang og bruk med hjemmel i lov, og som i forskriften er omtalt, er krav om brukerlisens og krav om betaling. Dette er bare noen av de vilkårene som rettighetshaver vil kunne fastsette for tilgang til og bruk av angjeldende geodata og geodatatjenester.

Oslo kommunes standpunkt på spørsmål om rettigheter og verdier av de geodata som omfattes av forskriften er at det må ytes vederlag for verdien av de geodata som kommunen har etablert,

er rettighetshaver til og vedlikeholder, og som Staten vil sikre seg rett til å benytte i ulike sammenhenger. Dette representerer betydelige investeringer og løpende utviklings- og driftskostnader for kommunen. Geodata og ortofoto for Oslo kommune som er aktuelle for deling mellom deltagende virksomheter, representerer i løpende utviklings- og driftskostnader i størrelsesorden 25 mill. kr per år. I tillegg kommer kostnader til etablering og drift av tilhørende geodatatjenester.

1.3 Kommentarer til de enkelte bestemmelser

Ad § 1 ”Statens Kartverk er nasjonal geodatakoordinator”

Etter kommentarene forutsettes det i tredje avsnitt at nasjonal geodatakoordinator kan på vegne av de deltagende virksomhetene inngå avtale om deling av geodata og tilhørende tjenester med offentlige myndigheter i andre EØS stater, og EU- og EØS – organ, jf direktivet art 7. For å få til en mest mulig lik løsning bør det presiseres at dette er den primære løsningen. ”Kan” bør derfor erstattes av ”skal”. Dette anses også å være av betydning for å ivareta sikkerhetsmessige hensyn ref. § 10.

Ad § 2 Definisjoner

Det foreslås at begrepet *aktiveringstjenester* defineres i oppregningen.

Ad § 4 Spesifiserte geodata

Det er per dato ikke klart hvilke data som vil bli omfattet av forskriften. Det vises her til høringsuttalelsen 1.1.1. Oslo kommune vil dessuten understreke at et kriterium i disse vurderinger også må omfatte den kvalitet på dataene som omfattes av lov og forskrift. Minste krav til kvalitet på data som inngår i den geografiske infrastrukturen kan defineres i form av et sett krav til oppdatering, minstekrav til nøyaktighet, detaljeringsgrad og oppløsning. Forskriften må ikke gå lenger enn at gjensidig tilgjengeliggjøring av geodata på tvers av landegrenser mellom EU-/EØS-stater er balansert med hensyn på kvalitetskrav og tilgang for de data som blir utvekslet.

Ad § 5 Deltakende virksomheter

Oslo kommune kan ikke se at det er noe grunnlag for å utvide virkeområdet ved å trekke inn ytterligere samarbeidspartnere nå. Skillet mellom private og offentlige organer er i dag glidende, og en vesentlig utvidelse vil gjøre det vanskelig å koordinere arbeidet. Forslaget i forskriften tas derfor til orientering.

Ad § 6 Metadata

Det stilles spørsmål til om opplysninger og betingelser gitt som metadata ivaretar behov for begrensninger i tilgang, jf forskriftens § 10.

Ad § 7 Harmonisering og samvirkningsevne

Oslo kommune foreslår å samle ansvar for harmonisering og oppfølging av samvirkning til nasjonal geodatakoordinator. Dette ansvaret vil måtte omfatte eventuelle økonomiske konsekvenser som ikke er regulert i Norge digitalt-avtalen.

Ad § 8 Offentlige geodatatjenester

Aktiveringstjenester bør presiseres, jf uttalelse til § 2.

Ad § 9 Betaling for offentlige geodatatenester

Oslo kommune registrerer at tjenester utover rene søke- og visningstjenester kan være gjenstand for betaling. Tjenester som innebærer nedlastning av data er ikke visningstjenester. Det er viktig at de systemer som etableres sikrer at leverandørene av data får det vederlag de er berettiget til. Dette er særlig viktig ved videresalg til eksterne brukere både innenfor og utenfor Norge.

Ad § 10 Begrensninger i tilgangen

Sikkerhetsaspektet vil reise seg på ulike nivåer. Noen av disse er det selvsagt opp til den som fremstiller grunnlagsdata å ivareta. Men mulig sammenstilling av data reiser nye problemstillinger. Det er viktig her å klargjøre at det er geodatakoordinator som må ha det overordnede ansvaret for sikkerheten.

Ad § 11 Deling av geodata og geodatatenester mellom deltakende virksomheter.

”Deltakende virksomheter skal gjennomføre nødvendige administrative, økonomiske og tekniske tiltak for å dele spesifiserte geodata og tilhørende geodatatenester.”

Det er uklart hva som menes med ”økonomiske” i første setning. Det bes om at dette klargjøres slik at de deltakende virksomheter ikke skal kunne bli belastet ubegrensede kostnader knyttet til slik harmonisering. Slik det fremkommer i forslaget, forstås det overordnede prinsipp slik at slike kostnader skal dekkes av nasjonal geodatakoordinator.

Ad § 12 Betaling for deling av geodata og geodatatenester

Hovedprinsippet her er at deltakende virksomheter skal betale et årlig vederlag for bruksretten til geodata de har behov for og som kommer fra andre deltakere. Hovedprinsippet er at vederlaget skal fastsettes i avtale. Bare når dette har vist seg umulig, skal departementet kunne fastsette dette.

Ad § 13 Deling av data og geodatatenester med internasjonale institusjoner mv.

Av kommentarene i høringsnotatet fremgår det at denne bestemmelse ikke er til hinder for at en fagetat kan inngå avtale om deling av ”etatens egne data”. Det er viktig at en viss fleksibilitet opprettholdes, men det er helt nødvendig at slike avtaler koordineres med nasjonal geodatakoordinator. Det bør derfor innarbeides et slikt påbud i forskriften.

Ad § 15 Avgjørelser og pålegg som ikke kan påklages

Forvaltningsloven gjelder så langt den passer. Nektelse av tilgang fordi den som ønsker tilgang ikke vil tegne lisensavtale gir imidlertid ikke grunnlag for å påklage dette. Dette innebærer ikke, antar Oslo kommune, at forholdet ikke kan påklages etter annet lovverk for eksempel Offentleglova. Oslo kommune antar videre at deltagende parter gis anledning til å påklage beslutninger til Miljøverndepartementet.

Med hilsen

Bård Folke Fredriksen
byråd for byutvikling

[Godkjent og ekspedert elektronisk](#)

Kopi til: Plan- og bygningsetaten
Byrådsavdeling for finans